

הוא

מאחר שלא העריכו את זולתם לפי מה שנתבע מהם בהתאם לדרגתם נענשו, כי הקב"ה ^{אוצר החכמה}מדקדק עם צדיקים כחוט השערה. רבי שמעון, תלמידו המובהק של רבי עקיבא, למד מהעונש שהגיע על חבריו והשקיע באהבת ישראל, ואכן מכוח השקעה זו זכה רבי שמעון להשיג את סודות התורה באופן שלא זכה ילוד אישה מימיו.

גדולי עולם הכירו את כוח ההרס האדיר של היעדר שלום. האר"י הקדוש הזהיר את תלמידיו לבל תהיה מחלוקת ביניהם. כשפרצה מחלוקת אמר, שבעטייה הוא יסתלק מן העולם, וכן הוזה, האר"י נפטר לאחר מכן, ועמו עלו בסערה השמימה רבים מתלמידיו. ^{ארי"ה 1234567}

אם כן אהבת הזולת היא כלי הקיבול המכיל את סודות התורה, ואילו מצב של מחלוקת ^{הוא}ופגיעה בזולת פוגם באיכות הלימוד.

הוא

לפני שהשרה ה' את שכינתו במשכן כתיב: "ויאמר משה זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו, וירא אליכם כבוד ה'" ^(ויקרא ט, ו). נאמר על כך בתורת כוהנים (ספ): "אותו יצר הרע העבירו מלבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום... עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה'". ה"תורת כוהנים" לא פירש לאיזה יצר הרע הוא מתכוון, שהלא היצר הרע אחראי לכל המידות הרעות. לא ניתן להסביר שהדרישה היא לבער את יצר הרע על כל גילוייו, שכן זוהי משימה בלתי-אפשרית. מבאר ה"חידושי הרי"ם" ^{ארי"ה 1234567}שה"תורת כוהנים" לומד מלשון התורה "הדבר" שיש להעביר מן הלב את היצר הרע ^{הוא}הידוע של שנאה ומחלוקת "ולהיות כולכם ביראה אחת ובעצה אחת" ^(חידושי הרי"ם על המורה פ' שמיני ד"ה ואלמר). היצר הרע של שנאה הינו הגורם המפריע העיקרי בעבודת ה', הוא הדוחק את רגלי השכינה. בעוון שנאת חנם חרב בית המקדש, והוא טרם גבנה מאחר שלא תוקן החטא. אם כן הציר המרכזי של קדושת עם ישראל הינו הסרת יצר הרע של שנאה. אם ה' דורש מאתנו עבודה זו, מסתבר שאנו מסוגלים לכך. לפני השראת השכינה במשכן הזהירנו ה' "זה הדבר", כי בנקודה זו תלויה הימצאות השכינה בקרבנו. עם ישראל הפנים יסוד זה ומימש אותו למעשה, הדבר מוצא ביטוי במתנות הנשיאים. הנשיאים הביאו "עגלה על שני הנשיאים" ^(במדבר י, ג) לשאת את המשכן. דווקא שני נשיאים הביאו עגלה אחת במשותף "לאות אחווה ביניהם, אשר בה יהיו ראויים שתשרה שכינה ביניהם" ^(ספורנו ספ). העגלות נועדו "לשאת המשכן", משמע: להביא את השכינה לתוך מחנה ישראל. השכינה שורה כאשר הנשיאים מתאחדים, אם יש חלילה פירוד לבבות. השכינה מסתלקת מישראל.

בכוח האחדות להביא שכינה למחנה ישראל, ויתרה מזו כל מעלה טובה מותנית בה. "אמרי אמת": "עובד ה' בתורה ובתפילה יכול להשיג סיוע מכל הנשמות שהכניסו

1234567

חיות בזה" (פ' אחרי מרס"ח, כשס ה"שפת אמת").

כל מילה של התורה אוצרת בתוכה את כוח הרבים. כאשר יהודי לומד מילה אחת מן התורה ומחדיר בה את חיותו, התורה נותנת חיות למילה. כשאדם מתאחד עם הכלל בעת לימודו, הוא שואב עידוד וסיוע מאחיו היהודים שכבר למדו חלק זה בתורה. נמצא שהתורה מתבארת על ידי העם כולו. בתורה עצמה טמונים כוחות רוחניים מדורות קודמים הבאים לעזרתו של הדור הנוכחי ההוגה בתורה, לכן "ואהבת לרעך כמוך" הוא כלל גדול בתורה, שכן לימוד התורה מבוסס על קשר של נתינה עם דורות העבר.

למידת אהבת ישראל מגיעים בהדרגה: תחילה אדם אוהב את חבריו בסביבתו הקרובה, אלה החיים במחיצתו, לאחר מכן הוא מרחיב אהבה זו ומתאחד עם כל הנשמות שכוחן טמון בתורה.

את הפסוק "מקווה ישראל ה'" (ירמיה י"ג, יג) מסביר ה"שפת אמת" באומרו שעם ישראל הינו מקווה טהרה. העם נחשב למקווה רק בהיותו מאוחד, כשם שמי המקווה נקווים ונאספים למקום אחד. כאשר עם ישראל מתאחד, הוא זוכה להגיע לטהרה מכוח התורה (י"כ מרס"ב).

מספרים על האדמו"ר מבעלז זי"ע שנהג לטבול במקווה לפני הסעודה המפסקת בערב יום הכיפורים (מלבד הטבילה שטבל באותו יום בשחרית). באחת השנים צבא קהל גדול על ביתו, רבים ניצבו ממתנינים לקבל את ברכתו לגמר חתימה טובה. בשל ריבוי הפונים התאחרה השעה מאוד, והרבי ראה שלא תהיה לו שהות לטבול כמנהגו. בחדרו הצטופפו סביבו יהודים רבים. הוא אפשר לקהל להתקרב אליו, ומחמת הצפיפות נגעו בו חלק מהנוכחים. אמר הרבי: אין לי עוד צורך לטבול. הוא תמך יתדותיו על דברי הפסוק "מקווה ישראל" (ירמיה י"ד, ט), עם ישראל דומה למקווה טהרה, וההידחקות בתוך הקהל נחשבת לטבילה. מכאן שעצם ההתאחדות עם כלל ישראל היא הטהרה האמיתית.

ה"בית ישראל זי"ע העיד על עצמו שמעולם לא שכח יהודי שראה בחייו. עובדה זו מלמדת עד כמה בערה בתוכו אש יוקדת של אהבת ישראל. כל יהודי שעניו ראוי השאיר אצלו חותם לעולם מאחר שמפגש עם יהודי נחשב אצלו למאורע

רב-חשיבות. ה"בית ישראל" זי"ע ראה את פנימיותו של כל יהודי, את חלק אלוק ממעל שבו. מהות רוחנית כזו אי אפשר למחוק מן הזיכרון.

שמעתי שתי עובדות מה"בית ישראל" זי"ע בהקשר לכך. סיפור אדם ששמע מסבו שה"בית ישראל" פגש פעם את מחותנו, שלא נמנה על עדת חסידי גור. לאחר 25 שנה ראהו ה"בית ישראל" שוב ואמר לו: "אני זוכר אותך מלפני 25 שנה".

כמו כן שמעתי על יהודי שלא נמנה על חסידי גור שגר במושב קוממיות. הגבאי ר' חנינא שיף זצ"ל ביקש מאותו יהודי שייכנס לרבי. היהודי נעתר לו והגיע לתפילת מנחה. ה"בית ישראל" ראה אותו במשך שנייה חטופה, האיש חש שהמבט של הרבי עשה אותו כ"גל של עצמות". הוא אמר לגבאי שאינו מסוגל להרהיב עוז ולהיכנס אל הקודש פנימה. לאחר כ-25 שנה הגיע ה"בית ישראל" למושב קוממיות והתפלל שם מנחה. היהודי השתתף בתפילה. ניגש אליו הרבי ואמר לו: "היית כבר אצלי פעם". כך זכרנו של כל יהודי היה חקוק בלבו של ה"בית ישראל".

באותה הפעמים שנסע ה"בית ישראל" זי"ע למירון אמר על יד ציונו של רבי שמעון בר יוחאי את מזמור ע"ב בתהילים. לאחר האמירה נשען על הציון והרכין את ראשו לכמה שניות, ואחר כך התרומם ואמר שחשב על כולם בעת שהתפלל בהרכנת הראש. כל יהודי היה חקוק על ליבו עד כי גם בתפילה שנמשכה שניות ספורות נזכר בו. בדומה לכך מספרים על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ששאלו יהודי אחד: "רבי היאך יכולים אתם להתפלל ולבקש בפעם אחת עבור כל הקרובים אליכם הזקוקים לישועה?" השיבו הרה"ק: "כאשר באה אלי בקשה נחרטים הדברים בליבי, ובשעת התפילה פותח אני את ליבי לפני ה' ומבקש: 'ריבוננו של עולם, ראה את אשר בליבי, קרא והבן את כל הבקשות החקוקות בו, והושיעה ברחמך הרבים'". גם עובדה זו משקפת את מעלתם של גדולי ישראל, את יכולתם האדירה להשתתף בצערו של יהודי. לאמתו של דבר, כל יהודי אמור לרכוש מעלה זו. כל אדם פוגש אנשים רבים בימי חייו, ועליו למצוא את הקשר ביניהם לבין נפשו, כפי שאומר הבעש"ט שלכל מראה שאדם רואה יש שייכות לנפשו של הרואה. כאשר יהודי מתפלל עליו לנסות לכלול בתפילתו את כל אלה שפגש ושנקשר אליהם לאורך כל חייו. אם זימן הקב"ה והקרה אותם לפניו, אות היא שביכולתו לסייע להם. כל מי שעניו נתקלו בו עליו לחשוב על טובתו בעת תפילתו.

גדולי ישראל בכל הדורות השתבחו ביכולתם לראות את היסוד הנשמתי בכל יהודי ולאהוב אותו כנפשם. כל גילוי של רצון להתקשר עם הזולת מצביע על טהרת הלב.

הקדושה במקור לאחדות

האחדות במובנה העמוק אינה רק הידמות לה' אחד, אין השגת האחדות תלויה רק בכוחותיו של האדם המנסה להתאחד עם הזולת, יכולת זו באה רק בצירוף סיוע מאחדותו יתברך, כוחה נשאב מהקדושה שה' משפיע בעולם. הרשעים אינם יכולים להתאחד באמת, גם אם נדמה ששוררת ביניהם הרמוניה, אין זה אלא מצב זמני שבו כל אחד שואף לממש את רצונו האישי דרך הקבוצה. לאמתו של דבר, כל אחד חושב על עצמו, בלבם פנימה הם נפרדים, ורק כדי להגיע ל"פירוד" זה הם מוכנים להתאחד. הרשעים משתמשים באחדות להשגת אינטרסים אישיים, אין במחוזותיהם חתירה של יחידים למען טובת הכלל, גם בהתאחדם הם מרוכזים ברצונותיהם הנפרדים והשונים.

מצינו במדרש (תנחומא וילא ה) שי"ב האבנים נמחו כולן ונעשו אבן אחת, כיוון שראו את כבודו של הקב"ה בהתגלות הנבואה במראה הסולם, כמו שנאמר: "והנה ה' ניצב אוצר החכמה עליו" (צלאשית כח, יג).

מבאר ה"אמרי אמת" זי"ע שמהגמרא (סולין ס) מוכח שלאחר שכל האבנים היו לאבן אחת הן חדלו לריב. ולכאורה, גם לאחר האיחוד ניתן עדיין להתווכח על איזה מחלקי האבן יניח הצדיק את ראשו. מסביר ה"אמרי אמת" שכאשר שורה אחדות, מתבטל כוחן של הקנאה והשנאה, וכולם מחזיקים בדעה אחת, וברור להם שבכל מקום שינוח הצדיק כולם זוכים, שהרי הכול אבן אחת. כוח האחדות נובע מצד הקדושה, ובמקום שיש קדושה מצויים הסיפוק והשובע. במצב מבוך זה אין אדם המעוניין להשיג יותר מחברו, כל יחיד דורש בטובת הכלל. כתוב ב"זוהר" (ס"ג רסב, ע"ג), שכאשר אדם רוכש אהבת ה', הוא אוהב את הבריות ומתאמץ לגמול עמם חסדים. בכל מקום שמתגלה הקדושה, מתבהרת ההשקפה האמיתית על היותו של העם אחד. **המדרגה** הגבוהה ביותר של ביטול עצמי באה לידי ביטוי בדברי התנא: "וכשאני לעצמי מה אני". נטייתו של אדם לפעול רק למען טובתו האישית נחשבת לבלתי-ראויה. מי שזכה להתאחד עם הכלל מציב את טובת הציבור כרצון אישי שלו. תחושה על-טבעית זו נקנית על ידי מידת הקדושה כמתנה מאת ה'.

נאמר "וחי אחיך עמך" (ויקרא כה, לו). על פסוק זה דורשים שהחיות של אחיך היא עמך, חיותו היא חיותך, שכן עם ישראל הוא עם אחד (עיין "פני מנחם" קדושים תשנ"ה עמוד קלו, ד"ה צפרשט). כאשר שוררת אחדות אמיתית האנוכיות והדאגות האישיות מתפוגגות

[אוצר החכמה]

מאליהן, והאדם מתמלא רצון לפעול למען הכלל. האחדות מסייעת בהפנמת הרעיון שעם ישראל הינו אחד, וכל מעשה לטובת הזולת הוא לטובת העושה. אין הכוונה שאדם מתכוון ליהנות מנתינתו, אלא לכך שהוא מגיע להכרה הפנימית שכל העם מפיק רווחים מחסד של יחיד.

בן פירוש ה"אור החיים" הקדוש זי"ע את מצוות "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יט): "פירוש לצד שהוא כמותך, כי בשלומי ייטיב לך ובאמצעותו אתה משלים שלמותך, ואם כן אינו אחר, אלא אתה בעצמך וכאחד מחלקיך" (שמות לט, לז ד"ה ויעשו). הקיום המושלם של מצוות אהבת הרע מבוסס על ההבנה שהחבר הוא חלק משלמותו הרוחנית של האדם. מי שחש ששלומי של חברו הוא שלומי האיש זכה לציית לצו העליון.

חסיבה אחת בעולם

נאמר ב"זוהר" (ס"ג קד, ע"ג), שיהודה תיקן את שבטו באופן מעולה בכך שהוא ייבם את תמר ולא בנו. בעניין זה מביא ה"זוהר" את הפסוק: "יהודה אתה יודוך אחיך" (בראשית מט, ט). כל יתר השבטים שמחו בהצלחתו הגדולה של יהודה, הודו לו ושיבחו אותו. דרכם של יהודים לשבח את הזולת לא רק כשמפיקים ממנו תועלת אישית, כל הצלחה שלו היא שמחת לבם ומשוש חייהם.

[אוצר החכמה]

זהו המצב האידיאלי, במציאות נתקלים לא-אחת בסכסוכים ובהיעדר שלום. חסיבה לריבוי מחלוקת בעולם קשורה לעובדה שכבני אדם אנו שייכים לעולם הזה, עולם החומר. במסגרת העולם הגשמי קיימים רצונות אישיים, וממילא נוצר עימות כאשר שניים שואפים לאותו הישג, אבל ברוב הרוחני יש בשורשו של עם ישראל אחדות, הם נחשבים לנשמה אחת המתאחדת עם ה' יתברך, כפי שמבואר בדברי האריז"ל. בעומק הדברים אין רצונות סותרים או רגשות מנוגדים, תכליתנו אחת היא. בהיותנו בעולם הזה עלינו לצאת מדרך הטבע ולהתרומם לגבהים רוחניים. אם נדבק בשורשנו שהוא דבקו של עם ישראל עם ה', נוכל גם בעולם השקר לזכות לאחדות של אמת.

נאמר ב"זוהר" (ס"ג קכ): "בההיא שעתא דבעא יעקב דיתברכון בנוי בשמא דמהימנותא, מה כתיב (בראשית מט, כח): 'כל אלה שבטי ישראל שנים עשר', וזאת הא תליסר דאשתתף עמהון שכינתא ואתקיימא ברכאן, והיינו דכתיב 'איש איש כברכתו בירך אותם' (שם), מאי 'כברכתו' בההוא דוגמא דלעילא כברכתו דכל מכילה ומכילה". יעקב אבינו בירך כל אחד מהשבטים ברכות ייחודיות המתאימות לתפקידו ולדרגתו של כל שבט, ולבסוף בסיימו שיתף את השכינה

בברכותיו כדי שתתקיימנה. לכל שבט יש שורש בקדושה, מקושר הוא לשכינה הקדושה, ועל ידי השראת השכינה מאחדים כל השבטים את יכולותיהם ונעשים חטיבה אחת בעולם, כך י"ב האבנים יוצרות אבן אחת מוצקה שבה כלולים כל הכוחות.

י"ב האבנים שעליהם כתובים שמות בני ישראל היו מונחים על לב אהרן כפי שנצטווה ^{ויקרא כ"ב} שיהיו על "לבו לפני ה' תמיד". כשי"ב השבטים היו חקוקים על לבו של אהרן, ודעתו הייתה מופנית אליהם בתפילה שיתמלאו כל משאלותיהם, הגיע אהרן לדבקות באחדותו יתברך, בבחינת "לפני ה' תמיד". כוח נוסף להתאחד עם כלל ישראל שאב אהרן מכניסתו לקודש הקדשים, מקום שבו אחדות ה' התגלתה במלוא עוזה, מקום שבו ראו הכול איך מתאחד ה' עם עמו באיחוד שאין למעלה הימנו. על ידי עבודת הכהן הגדול בקודש הקדשים התגלתה האחדות המופלאה של עם ישראל עם הקב"ה. אחדות זו השפיעה ברכה לכלל ישראל. בבית המקדש התגלתה גדלותו של עם ישראל בכך שהוא מתאחד עם קונו, ולכן ממקום זה הגיעו כל ההשפעות. עבודתו של הכהן הגדול ביטאה את האהבה ההדדית בין ה' לבין עמו, וכך נוצרה שרשרת של קשר רוחני: אהרן עבד במקדש מתוך אהבת ישראל, אהבה זו עוררה את אחדות ה' עם ישראל. האחדות בין ה' וישראל הינה מציאות רוחנית תמידית, ה' חפץ שמעשי ישראל יעוררו בחינה זו עד לגילויה בפועל עוד בעולם הזה. כשיהודי מתעורר לאהוב את חברו מתגלה בליבו אחדות ה' יתברך, ועקב כך מתעצמת בתוכו אהבת ישראל עד כי הוא מחפש דרכים להיטיב לאחיו.

אם רוצה אדם לבחון עד היכן מגעת אהבת ה' שלו, עליו לבדוק את מידת אהבת ישראל המצויה בו, וזו כוונת ה"זוהר": "מאן דרחים לקוב"ה אתעטר בחדס בכל סטריין" (ס"ג רס"ו, ע"ב), דהיינו: ברגע שניצתת באדם אהבת ה', מיד בוער בו ליבו לעשות חסד עם הזולת. כאשר מתהדק הקשר עם ה', משמע: אהבה כלפיו, מתחזקת האהבה לכל יהודי. רעיון זה מתגלה גם בכיוון ההפוך: אהבת ישראל היא הדרך הבטוחה להגיע לאהבת ה'. כל מהלך בעולם תלוי בבחירתו של האדם וברצונו, ואכן מי שחש רצון להיטיב לזולת, זוכה לחוש את אחדות ה'. תחושה נשגבה זו באה לידי גילוי על רקע של אהבת ישראל. לאחר שזכה האדם לטעום מעט מזעיר מאחדות ה', הוא מתוודע לאהבת ה' לעמו, ורגשות עזים אלה מפעפעים גם בליבו. בשלב הראשון חש אהבה שלו עצמו כלפי זולתו, שזו אהבה מצומצמת ומוגבלת, ואילו לאחר השגה באחדות ה' הוא מתחבר לאהבת ה' לעם ישראל, שהיא אהבה נצחית ("אהבת עולם"), אהבה